

Nieuwjaarstoespraak van Jaap Smit, commissaris van de Koning in
Zuid-Holland, Den Haag, 8 januari 2020

Dames en heren, gewaardeerde relaties van de Provincie Zuid-
Holland,

Fijn dat u er bent en met ons het glas wilt heffen op dit nieuwe jaar
als eerste van een nieuw decennium.

Ik hoop dat u hebt kunnen genieten van mooie kerstdagen en een
rustige jaarwisseling.....

Dat laatste is niet iedereen gegund zoals wij hebben kunnen zien en
wellicht zelf hebben ervaren.

Wij houden van tradities in dit mooie land en willen vaak dat daar
niets aan verandert, want het maakt deel uit van onze identiteit en
als het nodig is dan gaan we daarvoor de straat op en laten we dat
luidkeels horen.....

Ik roep dat andere traditionele feest in de eerste week van de maand
december in gedachten.

Welnu, voor de traditie van oudejaarsavond zijn ook weer velen de
straat op gegaan en helaas op vele plekken om 'er de beest uit te
hangen..... '

Als die traditie onze identiteit mede bepaalt, zou ik er met vele
anderen geen bezwaar tegen maken dat we daar een grondige
verandering in aanbrengen.

Dat vuurwerk stond ooit symbool voor het verjagen van de boze geesten in de hoop op een mooi nieuwjaar, het lijkt er nu meer op dat het vuurwerk de boze geesten wakker maakt om eens lekker tekeer te gaan.....

Het is heel simpel: als mensen geen maat weten te houden, dan is op een gegeven moment de maat vol!

Dat moment lijkt nu aangebroken en het wordt tijd om paal en perk te stellen aan deze verkeerde ontwikkelingen.

Hulde aan de vele hulpverleners, de politie, bestuurders en anderen die op deze hete avond hun hoofd hebben koel gehouden en ik roep ons allen op om hun hartenkretten over vuurwerk serieus te nemen! Ik roep dan ook het parlement en regering op om hier in dit jaar een ferm besluit over te nemen dat zal leiden tot voorkomen van dit soort wantoestanden.

Vorig jaar sloot ik mijn nieuwjaarstoespraak af met het uitspreken van de hoop hier dit jaar opnieuw te staan met de eerste toespraak van mijn tweede en dus nieuwe termijn als CdK van deze mooie en boeiende provincie.

Welnu, hier sta ik en heb mij in de afgelopen week met plezier gewijd aan dit verhaal.

Dank voor het vertrouwen en de aanmoediging om in de komende jaren met dezelfde energie en inzet mee te bouwen aan de toekomst van deze belangrijke provincie.

Ik ben daar blij mee en zie er naar uit om met directe collega's van GS, Provinciale Staten, burgemeesters, ambtenaren en vele relaties ook de komende jaren samen te werken.

Ik kijk terug op zes mooie jaren waarin we met elkaar veel bereikt hebben.

Naast vele concrete projecten die gerealiseerd zijn, ben ik persoonlijk erg blij met de goede verhoudingen in bestuurlijk Zuid-Holland, mijn goede relaties met onze burgemeesters, mijn aangename relaties met vele ambassadeurs en de goede contacten die ik in China heb mogen opbouwen.

Ik ervaar van velen de stimulans om als provinciale overheid door te gaan op de ingeslagen weg waarin wij als betrouwbare en constructieve partner worden gezien en waar nodig als gezaghebbende autoriteit.

In mijn vorige nieuwjaarstoespraak stond ik stil bij de titel en inhoud van het boek van Paul Schnabel, voormalig directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau, die luidde: *'Met mij gaat het goed, met ons gaat het slecht'*.

Mensen ervaren over het algemeen persoonlijk geluk op hoog niveau, maar maken zich zorgen over de samenleving als geheel. Die zorg is er wat mij betreft in het afgelopen jaar niet minder om geworden.....

Ik zou die titel willen parafraseren in: 'als het met **ons** niet goed gaat, dan gaat het ook niet goed met **mij**.....'

Het wordt echt tijd om weer meer 'in het meervoud' te denken dan in het 'enkelvoud'.

Dat het meer gaat om **ons als collectief**, dan om **mij als individu!**

En het lastige van het denken in het meervoud is dat je individuele belang onderdeel wordt van een veel groter belang en dat je rekening houdt met die ander zoals je wilt dat die ander rekening houdt met jou.

Als het nou gaat om tradities die dit land tot één van de meest welvarende en gelukkige landen heeft gemaakt; dit is er één!

Als oud polderaar weet ik wat dat betekent.....

En op vele manieren staat dat onder spanning.

Het mag duidelijk zijn dat wij als samenleving met grote vraagstukken worden geconfronteerd waarin fundamentele keuzes moeten worden gemaakt.

Het woord transitie dreigt sleets te worden, maar de noodzaak daartoe of het simpele feit dat die plaatsvindt, is niet te ontkennen.

Als het met ons goed gaat, dan gaat ook goed met mij.....

Niets blijft hetzelfde, en dat nieuwe is voor de één een bedreiging en voor de ander een lonkend perspectief.

Opnieuw een tweedeling.....

Hoe houden wij elkaar in die spannende tijd vast en voorkomen wij dat we elkaar kwijtraken met alle onrust en gevaar vandien?

Het begint met het luisteren naar elkaar en je wezenlijk verdiepen in de zorgen en vragen van de ander.

Het gaat om respect voor de ander die wellicht een andere opvatting heeft dan jij.

Het schiet niet op de andersdenkende voor linkse of rechtse gek uit te maken en hem vervolgens niet serieus te nemen.

Dat is in de politiek van vandaag ook een belangrijk ding.

En we moeten niet vergeten dat verruwing in de politiek een bijdrage levert aan de veel genoemde en gevreesde verhuftering in de samenleving.

Een debat waar niet geluisterd wordt, maar alleen gesproken, leidt tot niets anders dan verdere verwijdering.

Je 'gelijk nemen' is toch wat anders dan 'gelijk krijgen'.

Het eerste maakt een debat onnodig of een schertsvertoning, het tweede kan het gevolg zijn van een goed inhoudelijk en constructief debat.

Het gaat om grote vragen in deze en toekomstige tijd.

Op vele manieren komen we tot de ontdekking dat oude modellen en oplossingen niet meer werken.

We lopen tegen de grenzen aan van 'oud denken' en zoeken naar nieuwe wegen en antwoorden.

Dat gaat gepaard met een heftigheid waarbij opvattingen en denkrichtingen haast trekken krijgen van nieuwe religies, - en dat in een ver gesecculariseerd land als het onze.

Feiten en wetenschap leggen het vaak af tegen overtuigingen die de trekken van een intolerant geloof hebben.

In een grenzeloze wereld, lopen we tegen grenzen aan.....

We zien dat op vele manieren.

Ik denk aan het vraagstuk rond stikstof en in bredere zin aan het hele klimaatvraagstuk.

Uitersten van ontkenning en radicale verandering en daartussenin de vraag hoe op evenwichtige manier om te gaan met grenzen aan groei of het zoeken naar duurzame oplossingen die onze welvaart en welzijn ook in de toekomst mogelijk maken en waar de rekening niet eenzijdig bij een bepaalde groep of groepen wordt neergelegd.

Ik denk aan het migratievraagstuk.

Uitersten van 'grenzen dicht' en 'grenzeloze gastvrijheid' en daartussenin de balans tussen hulp aan hen die dat nodig hebben en strengheid voor hen die hier geen toekomst hebben.

Een vraagstuk dat we mijns inziens alleen in Europees verband kunnen oplossen.

Ik denk aan de systemen die onze samenleving ordenen.

Het efficiency-denken dat de burger perst in systemen waarin de menselijke maat soms ver te zoeken is.

We zien het op vele terreinen als zorg, onderwijs, en onlangs als extreem voorbeeld bij de belastingdienst.

Een overheid die opereert als een bedrijf dat klanten bedient.....

En die klanten zijn niet te vertrouwen en uiteindelijk vertrouwen de klanten de overheid niet meer.

Controle, controle, controle, waar mensen vragen om gehoord en vertrouwd te worden.

Ik zeg het opnieuw: dat hameren op het aambeeld van een kleine overheid en het heilige geloof in de markt die al onze problemen oplost, moet bijgesteld worden.

De markt kent namelijk geen 'genade', terwijl dat het fundament moet zijn van een goede, betrouwbare en zorgzame overheid!

De overheid is van ons allemaal en niet een bedrijf dat klanten bedient.

De overheid is een schild voor de zwakkeren en een stimulans voor de zelfredzamen.

Dat gevoel raken mensen kwijt en dat is ondermijnend voor de samenleving en het vertrouwen.

'Luister naar mij, want ik heb je nodig en ik pas niet in een mal of model dat het systeem voorschrijft'.

En aan de andere kant: 'ik heb een plan dat ons verder brengt, maar ik loop aan tegen een oerwoud van maatregelen en regels waardoor dit mooie plan in de kiem smooft'.

Het gaat niet om een kleine of een grote overheid, het gaat om een sterke en vitale overheid die zich bewust is van haar grote maatschappelijke verantwoordelijkheid en die de burger niet ziet als een niet te vertrouwen en ontevreden klant, maar als een mede-eigenaar die een beroep op haar doet.

Wij hebben het in dit land zo goed geregeld, dat mensen soms verzuchten dat er niks meer kan.....

Systemen zijn er voor de mens en niet andersom!

Systemen gaan uit van controle en wantrouwen, de mens wil professionele en persoonlijke ruimte en vertrouwen.

Daar moeten we echt met elkaar over nadenken ook ten behoeve van die vele mensen die zich inzetten voor goede zorg, onderwijs, politie en vele anderen die leven vanuit de gedachte: 'als het met ons niet goed gaat dan gaat het ook niet goed met mij.....'

Er wordt veel gesproken over ondermijning, maar daar waar de burger het vertrouwen in de overheid kwijtraakt en zij die werken in het publieke domein het geloof in hun werk kwijtraken, daar is sprake van een ernstige ondermijning die we moeten bestrijden.

Ik roep politici en kabinet op om ernstig op zoek te gaan naar wegen om dit veelkoppige monster van wantrouwen, betutteling en inperken van professionele vrijheid en ruimte te lijf te gaan.

Dat betekent wat mij betreft niet verder bezuinigen maar waar nodig investeren en anders organiseren.

Wij leven in een prachtig land waarin veel opgebouwd is waar we dankbaar voor mogen zijn en zuinig op moeten zijn.

Een land waarin solidariteit en ondernemerschap belangrijke waarden zijn.

We zijn er voor elkaar en we maken er wat van met elkaar.

Dus: als het met ons goed gaat, gaat het ook goed met mij!

Dit jaar vieren wij uitbundig onze vrijheid en de vrede die wij in de afgelopen 75 jaar hebben mogen ervaren.

Die zijn niet vanzelfsprekend en zijn kwetsbaar.

Daarom hebben wij een zorgvuldig opgebouwde rechtsstaat die essentieel is voor die vrede en vrijheid, daarom hebben landen in Europa zich met elkaar verbonden om te voorkomen dat zij elkaar weer in de haren vliegen.

Er mag een hoop aan de Europese Unie mankeren en soms het gevoel geven dat zij eerder vrijheden belemmert dan bevordert, maar denk bij dit alles wel aan het kind en het badwater!

Daarom hebben wij een vrije pers die haar verantwoordelijk kent en de ruimte krijgt om misstanden aan de kaak te stellen.

Daar heeft zij overigens ook zelf een belangrijke verantwoordelijkheid in waar het gaat om goede en onafhankelijke berichtgeving en wars zijn van sensatie en stemmingmakerij.

Ik zei het al, wij leven in spannende tijden waarin flanken elkaar steeds minder begrijpen of willen begrijpen.

Juist nu in die spannende tijd met grote vragen, gaat het om oor en oog voor elkaar.

Zo vonden mensen elkaar 75 jaar geleden toen het land opnieuw opgebouwd moest worden.

Laten we ervoor zorgen dat **het met ons goed gaat, want dan gaat het ook goed met mij.**

Zuid-Holland zal dit jaar het startsein geven voor de viering van de vrijheid op 5 mei, hier in Den Haag.

Ik ben blij dat ook wij een bedrag beschikbaar hebben gesteld voor initiatieven uit de Zuid-Hollandse samenleving bij de viering van 75 jaar vrijheid.

En zo dadelijk zal ik vertegenwoordigers van 25 projecten die met steun van onze provincie een bijdrage kunnen leveren aan deze feestvreugde, een subsidiecheque overhandigen.

Ik wens u allen een mooi 2020 en ik spreek de wens uit dat wij elkaar niet uit het oog verliezen, elkaar opzoeken en samen aan de slag gaan bij de vele vraagstukken die op ons bord liggen!

Want als het met ons goed gaat, dan gaat het ook goed met u en mij!

Dank u voor de aandacht.